

BILAG 4
VOR FRUE

VOR FRUE

Når vi bevæger os i det offentlige rum, kan vi opleve i hundredvis af monumenter og skulpturer i granit og i bronze, krigsmonumenter, der hædrer sejrherrene eller faldne soldater. De er placeret synligt på sokler og piedestaler i parker, på torve, foran kirker, kunstmuseer, hospitaler og rådhus.

Vi ser konger højt til hest, søhelte og berømte mænd.

I København har vi vist 6-7 navngivne kvinder i bronze,- Og vi har også sagnfigurer som Gefion, Den Lille Havfrue som symboliserer længslen og vi har musikken, man næsten kan høre, i form af tre kvinder, der kommer dansende os i møde, i deres bronzeskørter på en plads i Valby.

Vi har har unge kærestepar i bronze , nøgne og påklædte og vi har en række mødre med børn.

Men vi har i det offentlige rum aldrig set et tilsvarende stort monument, der viser en gravid kvinde- kendt eller ukendt.

Vi har ikke et monument der afbilleder frugtsommeligheden. UNDERET. Den gravide krop, hvorfra vi alle kommer.

Jeg synes at tiden er inde til at præsentere mit forslag til Københavns Kommune, om opstillingen af et monument, hvor alle vi der er født af en mor, får lejlighed til at glæde sig over "Underet".

Jeg foreslår herved at skulpturen "Vor Frue" skal skabes til en central placering , bag ved Domkirken, ud mod på Fiolstræde, hvor mange mennesker dagligt passerer forbi.

Jeg har gjort mig tanker om hvorfor der blandt alle de skulpturer og - monumenter der gennem tiderne er skabt og placeret i det offentlige rum, aldrig har været en afbildning af en gravid kvinde, og dermed det Under den frugtsommelige tilstand varsler.

Årsagen til at vi alle er til.

Jeg hælder til den teori, at det har været mænds syn på hvilke erfaringer der er væsentlige i livet, som er blevet fastholdt i monumentform.

Og den erfaring : at give liv har ingen mand nogen sinde mærket på egen krop.

I litteraturen er der i de seneste år udgivet adskillige bøger, der har graviditeten som tema. Kvindelige forfattere er begyndt at skrive om vanskeligheden ved at blive gravid, smerten, tvivlen, aborten eller glæden over at opleve at bære et barn under sit hjerte.

Forfatteren Charlotte Rørth skriver:

"Kroppe, der har født,

lagrer erfaringen af et mirakel.

Andre lagrer den på andre måder,

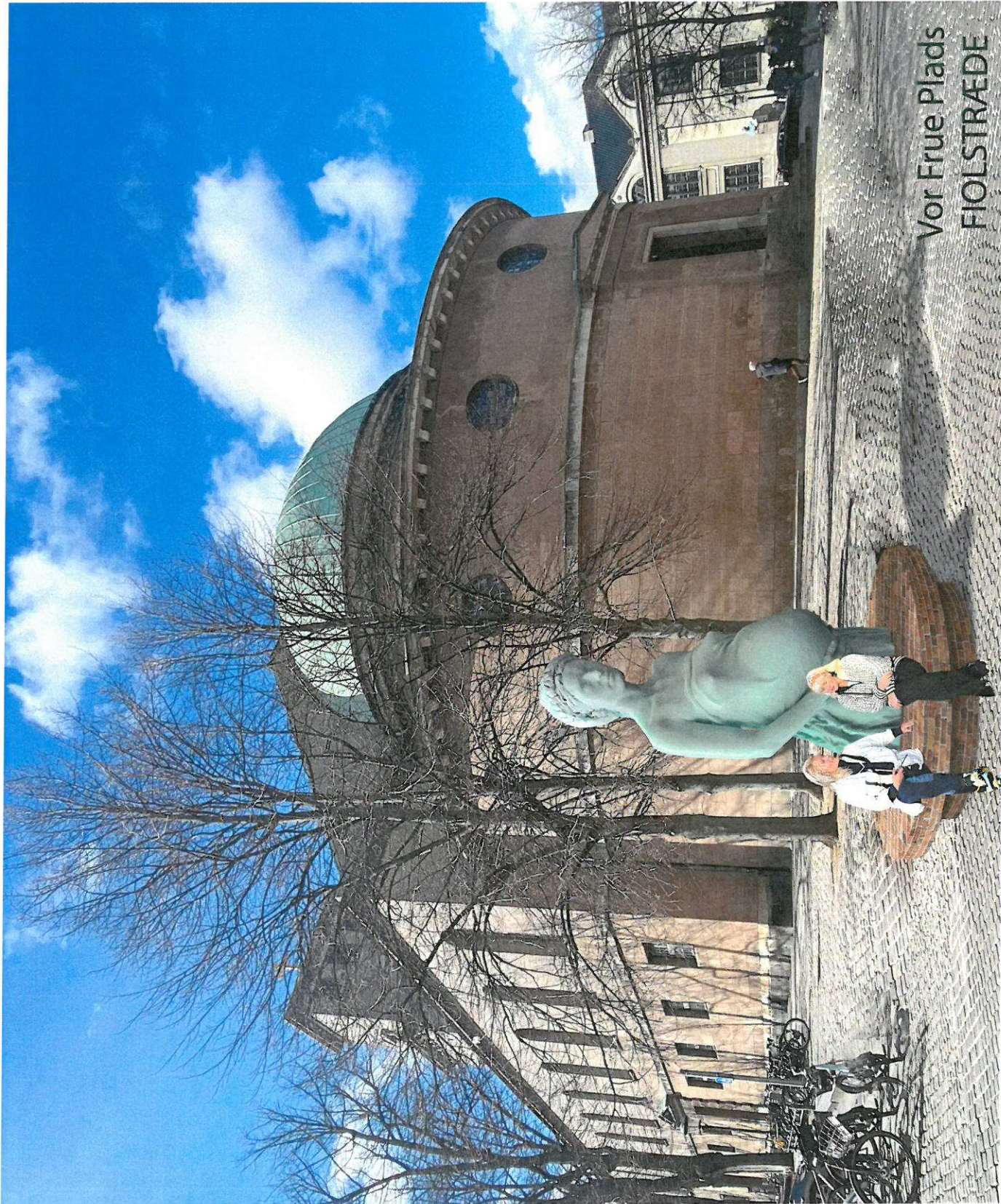
gennem andre erfaringer

eller på anden hånd,

tredje hånd, som teori.

Den viden forsvinder aldrig fra kvindens krop "

Jeg synes at tiden er inde til at kvinders livgivende erfaringer formidles i fast form: Bronze.

Vor Frue Plads
FIOLSTRÆDE

Når jeg ønsker at placere min fortolkning af Messias komme i skulpturform, med Vor Frue Kirke i ryggen, er det fordi jeg tænker, at netop i kirken, hvor man for 2022 år siden med fryd hilste den frugtsommelige mor Jomfru Maria velkommen, netop her hvor glædesbudskabet oplæses, netop her i kirken, hvor vi stadig i 2022 lovsynger "Underet".

Netop her, lige udenfor Thorvaldsensens legendariske døbefont med dåbsenglen, skal Vor Frue placeres.

Netop her håber jeg at både forbipasserende og menighed vil tage imod mit tilbud om en billedkunstnerisk fortolkning af glædesbudskabet, der vil blive Europas første æres-monument for Moderskabet i det offentlige rum.

Soklen, hvis form her bare er antydet i en murstensopbygning, skal hugges ud i rød Vasa sandsten, af stenhugger Flemming Brian Nielsen, som jeg vil samarbejde med om udformningen, hvor også Københavns Kommune vil tages med på råd.

Soklen skal invitere til at man både kan sidde og stå og røre ved Vor Frues gravide mave og hele krop.

Såvel bronzens irgrønne patinerings som soklens farve er valgt til at indgå i samspil med C.F. Hansens bygningsværk.

Personligt finder jeg at menneskets ben er den mest uinteressante del af en skulptur. Ofte tildækkes netop benene med folderige klæder. Thorvaldsen løser udfordringen, hvor dåbsfadet er det centrale, ved at lade marmorenglen knæle, så muslingeskallen kommer ned i en højde hvor vi har kontakt med det centrale.

I modsætning til alle Thorvaldsens apostle, og i øvrigt i modsætning til så mange skulpturer i det offentlige rum, der er placeret på piedestaler.

I min gravide udgave af Vor Frue, hvor maven er den centrale del, har jeg derfor valgt at lade skulpturen stå på en sidde-sokkel, hvor man kommer i direkte kontakt med maven, som publikum nu kan komme i direkte berøring med.

Det er for at fremhæve den gravide mave, at jeg har besluttet at Vor Frues ben, ikke skal optage den dyre plads.

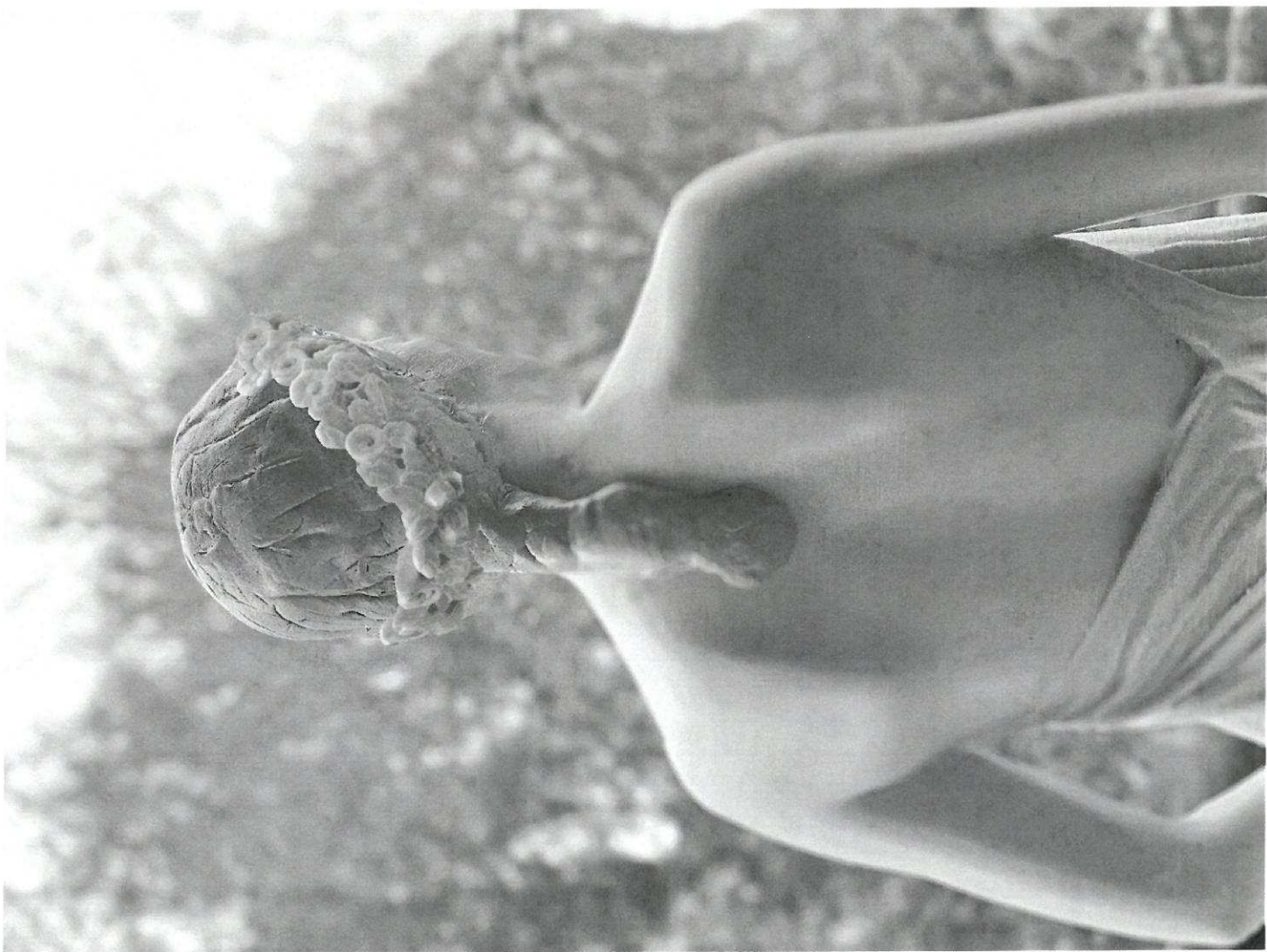
Jeg har af præsten i "min" kirke, ladet mig fortælle at man bestræber sig på at hælde omkring så meget vand i dåbsfadet, som der kommer fra livmoderen, når barnet fødes.

Dette finder jeg giver en meningsfuld forbindelse mellem dåbshandlingen inde i kirken og skulpturen udenfor.

Min endelige skulptur "Vor Frue" har bibeholdt den reference til Thorvaldsens dåbs- engel i Vor Frue Kirke, som mine første skitser medtog: Blomsterkransen om hovedet.

Vor frue er påklædt med tynde klassiske folder til at dække den nøgne krop, men har bare skuldre, der bærer hendes smukke, blomsterbe-kransede hovede.

SOKLENS HØJDE 50 CM

SKULPTURENS HØJDE 240 CM

SKULPTURENS DIAMETER 100 CM

SOKLENS DIAMETER 240 CM

HØJDE INCL. SIDDE SOKKEL: IALT 290 CM

Vi skal alle dø, men det er kun kvinderne - altså halvdelen af os der sætter nye liv i verden.
Er det derfor at livets indgang, fødslerne, stadig ikke markeres i samme grad som livets udgang gør det?

Jeg tror, at når vi ikke har en statue der afbilleder frugtommelighed, at et nyt liv udvikler sig i mors mave, så er det fordi patriarkatet, altså mændene gennem historien, aldrig har forstået, hvor stort det er, undfangelsen og fødselsunderet.

Vi har i Danmark mange hundreder af erindringssteder, skulpturer og monumenter, der afbilleder konger til hest, faldne soldater og søhelte og andre af Rigets store mænd. Monumentekspert, kunsthistoriker Jens Peter Munk bekræfter at vi stadig ikke har eet monument, der hædrer livgiverne, mødrene.

Jens Peter Munk, der har skrevet bøger om bronze og granit monumenter i Københavns Kommune, står her ved et af de fredede monumenter vi har - søhelten Niels Juel, lavet af billedhugger Stein.

Hvad er det der gør at vi ønsker at kvinder skal føde børn og at kirken ønsker at velsigne de små, men at vi ikke vil se noget til hendes gravide krop?

Hvorfor følle danskerne sig krænkede, da Willumsen i 1891 udstillede raderingen "Frugtommeligheden"?

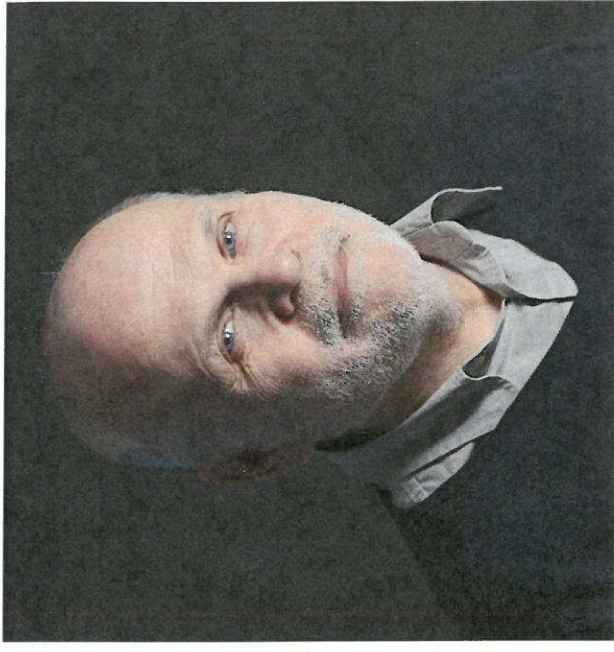
Min "Vor Fru" vil forhåbentlig bryde med denne holdning.

Blive klippet på sin store runde mave og indgå harmonisk i et byrum, hvor børn og voksne vil blive fortroelig med hende, og det faktum, at uden hende var vi slet ikke til.

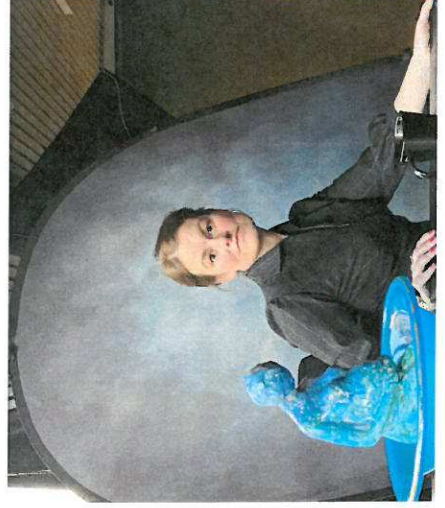
<https://youtu.be/RJPNnCbH8iI>

Link til samtale med hospitalspræst Christian Busch, om det store hellige under-graviditeten

Livet begynder allerede i den gravide mors mave.
Vi skal markere livets begyndelse, lige så stærkt som vi markerer dets afslutning.

Fødselsforsker, phd. Christina Prinds

BEBUDELSEN

Bronzeskulptur 1996
Blåpatineret kvindeskikkelse, gravid, bærende et skjærm med scanningvideo og hjertelyd. Her uds på Ordrupgaard 2013 - Udlånt af Rigshospitalet

Detalje fra Havmanden 1996

Bronzestøber Peter Jensen har støbt mine skulpturer, og jeg forestiller mig at det igen er ham jeg skal samarbejde om, med "Vor Fru".

At se gennem korsets tegn. Acrylmodel i 1:5-

Behudelsen.

Bronzeskulptur med videnskemitter.
Fosters bevægelser i fostervand.
Hjertelyd.
Rigshospitalets forhold.
Susste Bonnen 1996

CV

Susste Bonnen født 25/10 1948, Billedkunstner, cand.mag., forfatter afotograf Uddannet på Det kgl. danske Kunstakademi(Mur og rum-skolen hos Robert Jacobsen) og på Københavns Universitet (musikvidenskab).
Debuterede i 1980 som billedkunstner på Tannegården med den konceptuelle soloudstilling "At se gennem en åbning".

SOLOUDSTILLINGER

- PAR - Thorvaldsens Museum, (75 s/h fotostater af par), 1985
- Ansigter - Glyptoteket, (s/h fotografi samt videolys af profiler)
- Jens - Fotomuseet i Brandis Klædefabrik, (fotografiske lysprojektioner på flydende sølv), 1998
- Fædre, mødre, døtre, - sønner - Den sorte Diamant (100 s/h fotografier), 2000
- De seje - Frederiksborg Museum, (portrætter af 72 gamle billedkunstnere), 2007
- Derfra min verden går - Bornholms Museum, 2011
- Det første sekund - Ordrupgårdsamlingen, 2013
- Tegner og Kvinderne - Tegners Museum, 2015.

BØGGER

- Susste Søger, 2003
- Hørlukholm Kostskole, 2004
- Portrætfortællinger fra Rigshospitalet, 2007
- Susste Sangbog, 2007
- Med venner i lys vi tale - Værtov i dag, 2008
- Krop og ånd, Bornholm, 2011
- De bevarer Danmark, 2014.
- Elskede Ltuse 2019

Det første sekund - Ordrupgårdsamlingen, 2013

Jeg har i hele mit liv arbejdet med Moderskabet. I teori, i kunst og i praksis, står i 2023 over for at lave endnu en fotografisk opgave for Rigshospitalet, hvor jeg undersøger fødselsøjeblikket- samt "Hud mod Hud" døgnene derpå. Selv har jeg født 4 børn

13/11- 2022 Susste Bonnen

6. januar 2023

Rådet for Visuel Kunst høringsvar vedr. skulpturen "Underet" af Suste Bonnén

Den 28. november 2022 afgav Rådet for Visuel Kunst følgende høringsvar til Teknik & Miljøudvalget vedr. Suste Bonnén's skulptur "Underet".

"Rådet finder, at det er et velvalgt motiv, da der mangler flere skulpturer i det offentlige af navngivne kvinder. Rådet finder dog, at ideen med værket ikke kommer til sin ret i det valgte skulpturelle udtryk.

I den forbindelse oplever Rådet et fravær af skulpturel refleksion, når man direkte oversætter et fotografi til en skulptur.

Endelig finder Rådet, at det er problematisk med skulpturens manglende ben, og at skulpturens dimensioner er for voldsomme til den påtænkte placering."

Center for Kultur- og
Fritidsaktiviteter
Kunst og Historie
Stormgade 20, 5. sal
1555 København V

EAN-nummer
5798009782809

16. januar 2023
J.nr. 2023-0009092

Teknik- og Miljøforvaltningen

Indre By Lokaludvalg drøftede i sit møde den 12. januar 2023 forslaget om at placere skulpturen "Vor Frue" ved Fiolstræde tæt ved Dyrkøb. I drøftelsen var der bemærkninger fra lokaludvalgets medlemmer

- om skulpturens relation til domkirken
- om hvorvidt det foreslåede sted til placering af skulpturen er et egnet sted
- om der kan findes en bedre placering til skulpturen
- om kunstnerens bevæggrund til at få placeret sin skulptur ved Fiolstræde
- om det forhold, at man kan forære byen en skulptur.

Se referatet af drøftelsen i bilaget.

Jeg kunne konkludere på drøftelsen i lokaludvalget, at der var flertal for følgende udtalelse:

Lokaludvalget mener, at en hyldest til Moderskabet er berettiget, men at en sådan hyldest hverken kommer til sin ret med "Vor Frue" eller med den foreslåede placering.

Lokaludvalget er enig med Rådet for Visuel Kunst i, at skulpturens manglende ben og dens dimensioner ikke passer til det pågældende sted.

Dertil kommer, at skulpturens navn synes fortænkt, taget den foreslåede placering ved Vor Frue Kirke i betragtning. Det er som om, at forslagsstilleren ikke kan bestemme sig for, om skulpturen skal hylde Moderskabet eller om skulpturen skal være en religiøs hyldest af Jomfru Maria.

Endelig hæfter lokaludvalget sig ved, at forslaget kommer fra kunstneren selv.

Lokaludvalget foreslår, at Teknik- og Miljøforvaltningen og Rådet for Visuel Kunst overvejer, hvor en skulptur, der hylder Moderskabet, kan placeres, og at man beder kunstnere komme med forslag til en sådan skulptur.

Lokaludvalget mener, at der skal opstilles flere skulpturer af hæderværdige kvinder; skulpturer, som ikke er nonfigurative, men naturtro. Ved universitetet er der opstillet buste af hæderværdige mænd. Denne række af buste kan fortsættes rundt om universitetskarreen med buste af kvinder, der har gjort sig bemærket inden for videnskaben. Der bør også være plads til en buste af den seneste danske nobelprismodtager Morten Meldal.

Endelig foreslår lokaludvalget, at man beder kunstnere komme med forslag til en skulptur til området på Frue Plads ved Fiolstræde, hvor der i øjeblikket er en cafébygning. Det kunne være en skulptur, som kommenterer forholdet mellem det religiøse og videnskaben.

I bilaget ses resultatet af lokaludvalgets borgerdialog på Facebook om forslaget om at placere skulpturen "Vor Frue" bag domkirken ud mod Fiolstræde.

Med venlig hilsen

Bent Lohmann,
Indre By Lokaludvalg

Fra: Domkirken <formand@domkirken.dk>

Sendt: 30. januar 2023 17:59

Til: Jens Peter Munk <jenmun@kk.dk>

Emne: Re: Suste Bonnén...

Kære Jens Peter Munk,

Jeg beklager, at jeg først vender tilbage nu, men vores referat bliver først udsendt nu. Vi besluttede følgende i onsdags vedr Suste Bonnén's forslag til skulptur:

Menighedsrådet indstiller til kommunen, at menighedsrådet bakker op om kirkeværge Jakob Knudsens skrivelse og menighedsrådet anbefaler at skulpturen ikke opstilles

Det blev enstemmigt besluttet med stemmerne:

For: 13

JH, HS, HE, JK, OE, CE, FR, MC JGJ, SRA, SMB, EMS, NKR

I mod: 0

Blank: 0

Altså alene opbakning om Jakob Knudsens skrivelse og ingen øvrige kommentarer fra diverse præster eller lægfolk.

Med venlig hilsen

Jeppe Hedaa

Menighedsrådet

Vor Frue Kirke, Københavns Domkirke

Fiolstræde 4

1171 København K

formand@domkirken.dk

www.domkirken.dk

Udtalelse vedr. Suste Bonnén's forslag til skulpturen "Vor Frue"

Det er en smuk ide at lave en skulptur der hylder den gravide kvinde og livet. Skulpturen ligger i naturlig forlængelse af Suste Bonnén's tidligere værker, ikke mindst skulpturen "Bebudelsen" som står på Rigshospitalet.

Det er en kendt sag at denne skulptur i første omgang var tiltænkt Marmorkirken, men her sagde man nej tak. Siden er der opstået en ide om at placere skulpturen ud for Vor Frue Kirke, men det er ikke en ide der kommer fra kirken selv. Set ud fra et arkitektonisk standpunkt, mener jeg ikke, at den foreslåede skulptur skal opføres på dette sted, ud fra følgende argumenter:

For det første har C.F. Hansen i sin udformning af den stramt klassicistiske Vor Frue Kirke konsekvent anbragt alle statuer præcist og hierarkisk i forhold til det overordnede arkitektoniske udtryk. Thorvaldsens figurer (som først skulle have stået i nicherne) er placeret fuldstændigt symmetrisk foran de murede piller. Jesus står ligeledes symmetrisk, frontalt, som en del af alteret og dåbsenglen er placeret præcist midt i koret. Udenfor er der, symmetrisk omkring hovedindgangen, opstillet to store statuer af Moses og David. De oprindelige tegninger af C.F. Hansens viste, hvordan disse to statuer var tænkt mindre og placeret i nicher for på den måde at underordne dem kirkens arkitektur. Vor Frue Kirke er optaget i Danmarks officielle Kulturkanon som en af de 10 vigtigste bygninger i landet. Der skal således meget til, før man kan forestille sig at bryde den strengt symmetriske arkitektur som gennemsyrrer alt i kirken. Der er intet i kirkens geometri der inviterer til at placere en stor skulptur sådan lidt tilfældigt, asymmetrisk, på siden af den.

For det andet forslås skulpturen opstillet midt i det helt særligt byrum som afgrænses af tre hovedværker af C.F. Hansen, nemlig Vor Frue Kirke, Domkirkens Hus (tidl. Metropolitanskolen) og Kunstnerkollegiet (tidl. Trøstens Bolig). Sammen med det nærliggende Domhus taler vi her om bygningsværker og bymiljø af international klasse, med potentiale til at indgå som verdenskulturarv. Facaderne på Domkirkens Hus er netop blevet renoveret og Kunstnerkollegiet står ligeledes overfor en omfattende renovering der vil bringe denne bygning op på samme høje niveau som de to øvrige. På Kunstnerkollegiet arbejdes der bl.a. med at genetablere de tidligere nedlagte indgange mod Dyrkøb. Herved vil man igen få klassicistiske og nærmest ens indgangsportaler på alle tre bygninger, som tilsammen vil artikulere dette særlige og meget fine, levende byrum. Det indsendte forslag indeholder ikke en plantegning, så det er lidt svært at se den præcise placering, men at stille en stor skulptur midt på denne plads vil under alle omstændigheder være helt imod de oprindelige bymæssige intentioner hvor det primært er bygningerne der danner rummet, og eventuelle skulpturer hierarkisk må underordne sig bygningerne og indpasses i nicher eller lignende. Hvis man ser på Jens Lindhes billede fra omslaget til "Klassicisme i København" (skudt på siden af kirken mod Fiolstræde) er det tydeligt, hvordan de store, enkle bygningsvolumener taler sammen, og danner et helstøbt byrum. Man savner ikke en skulptur på dette sted og C.F. Hansen ville aldrig have placeret en.

For det tredje fremstår både skulpturen og soklen noget ufærdige. Soklen forekommer at være lidt tilfældigt formet og placeret, ligesom den er uformidlet ift. den omgivende belægning. Fotocollagen af soklen med murstenstapet er ikke rar at se på, så lyder det bedre med en hugget sandsten som beskrevet i teksten. Højden er angivet til 2,9 m, men på fotocollagen ser den noget større ud – her savner man en argumentation – hvad er det egentlig der bestemmer størrelsen? Når man ser det meget smukke foto af den gravide, kraftfulde kvinde, hvis ben favner rummet og sammen med de foldede hænder indrammer den svulmende mave, bliver man i tvivl om det er rigtigt, når skulpturen

ingen ben har. Figuren kommer til at virke sært amputeret og passiv, og fjerner sig helt fra referencen til Thorvaldsen, som jo konsekvent lader sine skulpturer hvile solidt på benene.

Konklusion.

Jeg mener ikke at skulpturen passer ind i byrummet og arkitekturen omkring Vor Frue Kirke. Men med en forarbejdning vil den sikkert kunne fungere fint et andet sted. Jeg forslår at man beder Akadimirådet om vejledning i denne sag, hvis det ikke allerede er sket.

<https://kobenhavnliv.dk/artikel/kunster-bag-kontroversielt-forslag-om-statue-med-nøgen-gravid-ved-kirke-jeg-føler-tiden-er-moden>

<https://kobenhavnliv.dk/artikel/var-uønsket-foran-marmorkirken-nu-står-nøgen-højgravid-statue-til-at-få-en-anden-ikonisk-placering>

København 2.1.2022

Jakob Knudsen
Kirkevæрге ved Vor Frue Kirke
Bestyrelsesformand for Kunstnerkollegiet
Dekan. Arkitektur. Det Kongelige Akademi.

